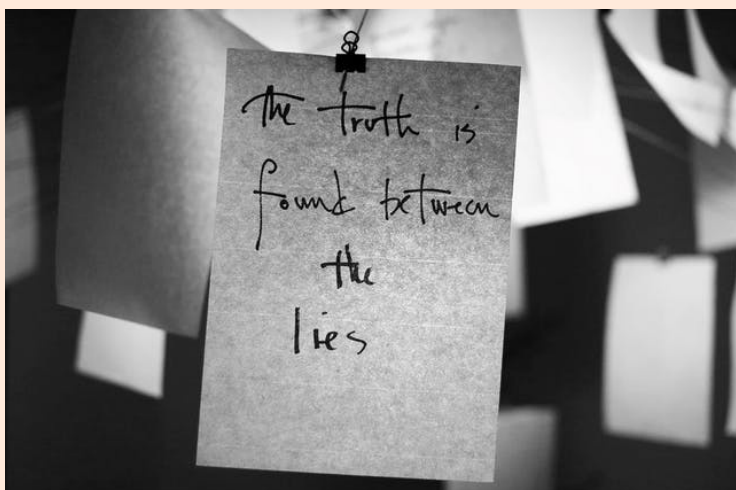

OPINIE

De waarheid ligt vaak verborgen tussen leugens

Opinie | Marcel Pheijffer is hoogleraar accountancy

Soms hoor je een aanstekelijk liedje op de radio dat de hele dag in je hoofd blijft hangen. Of je ziet iets dat je inspireert en waaraan je telkens moet terugdenken. Dan weer lees je een tekst of quote die je (als publicist) doet denken: daar kan ik wat mee. Dat laatste had ik toen ik, op bezoek bij een collega, ergens toevallig las: 'The truth is found between the lies'.

Er zijn voorbeelden te over. In het dagelijks leven bezondigen we ons er zelf weleens aan. Denk aan de zogeheten 'little white lies', leugentjes om bestwil.

Bijvoorbeeld als je de vraag van een vriend(in) krijgt voorgelegd of zijn of haar nieuwe kledingstuk, een zelf gefabriceerd kunststuk, een met zorg voor jou klaargemaakte maaltijd, diens nieuwe partner, of een pas aangeschafte en met trots gepresenteerde auto, je bevalt.

Veelal volgt een positief en sociaal wenselijk antwoord, maar wordt het niet gemeend.

Ook in de zakelijke wereld zijn de voorbeelden legio. Hoeveel begrotingen worden er wel niet opgesteld en als haalbaar gepresenteerd, terwijl de uitgangspunten waarop deze zijn gebaseerd niet deugen? Hoe vaak doen goodwillberekeningen meer denken aan spreadsheetmanagement gericht op gewenste uitkomsten, dan aan realistische calculaties? En is de waarheid inzake producten vaak niet anders dan ons via marketing en in reclame-uitingen wordt beloofd?

Als (forensisch) onderzoeker heb ik de quote die in mijn hoofd bleef resoneren, in de praktijk menigmaal bewaarheid zien worden. Bijvoorbeeld in onderzoeken binnen de overheid, waarin verschillende verhalen werden verteld. Een minister die de Tweede Kamer informeert over de risico's die aan een project kleven, terwijl de ambtelijke staf hem of haar informeerde over 'diverse zeer, grote risico's'. Halve waarheden zijn in mijn optiek ook leugens.

Het laatste voorbeeld brengt mij bij de rapporten van de Algemene Rekenkamer die op Verantwoordingsdag – de derde woensdag in mei – worden gepresenteerd. Velen zullen dergelijke rapporten oersaai vinden. Ik tref er echter vaak schoolvoorbeelden in aan die goed bruikbaar zijn in mijn colleges of publicaties.

Zo rapporteerde de Rekenkamer vorig jaar over de wijze waarop het Rijksvastgoedbedrijf zijn opdracht om overheidsgebouwen te verkopen heeft voldaan. In vier jaar tijd werden 83 panden verkocht met een positief resultaat, volgens de informatie aan het parlement, van €102 mln.

Onvermeld bleef echter dat de boekwaarde van de panden eerst met €100 mln was gereduceerd. De Rekenkamer concludeerde dat de echte winst slechts €2 mln betrof, een waarheid aangetroffen tussen leugens.

Ook dit jaar zijn de rapporten van de Rekenkamer weer lezenswaardig. Net als de toespraak van Arno Visser, de president van dit onafhankelijk Hoog College van Staat, bij de aanbidding daarvan aan de Tweede Kamer, afgelopen woensdag. Daarin verhaalde hij over de film 'Memento' (2000), een Amerikaanse psychologische thriller waarin de kleurscenes in omgekeerde volgorde worden getoond, waardoor de kijker terug in de tijd gaat in plaats van vooruit.

Het beschikbare geld (nog) niet besteden kan soms een verstandige keuze zijn'

Visser geeft in zijn toespraak een nuttige fingerwijzing aan de politiek: de rapporten van de Rekenkamer zijn ook maar een momentopname. Het feit dat daarin wordt geconstateerd dat

gereserveerd geld (nog) niet is uitgegeven, kan het gevolg zijn van de omstandigheden – bijvoorbeeld de krapte op de arbeidsmarkt - en daarmee een verstandige keuze. Geef het geld niet uit omdat het er is, maar pas als het goed kan worden besteed.

De Rekenkamer-president noemt daarbij het voorbeeld van aanbestedingen, die moeten worden begeleid door gekwalificeerd personeel dat er niet altijd is. Een situatie, die erom vraagt meer tijd te nemen en het beschikbare geld pas later dan gepland te besteden.

De woorden van Visser spreken mij aan, terwijl bepaalde politici de kritiek van de Rekenkamer juist zien als een teken van onkunde van een regering die niet in staat is om het geld dat er nu is uit te geven. Zo stelt Tweede Kamerlid Mahir Alkaya (SP) dat het kabinet-Rutte III ‘veel belofde investeringen niet heeft uitgegeven’ en de ‘schade van de bezuinigingen van kabinet-Rutte II niet heeft kunnen herstellen’.

Dergelijke kritiek is mij te makkelijk. Ook hier volg ik de Rekenkamer die stelt dat de opgave thans is om op verantwoorde wijze extra geld te

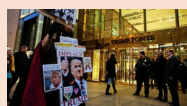
besteden. Geld uitgeven louter omdat het er is, schetst een schijnwerkelijkheid: alsof het geld dan ook op een juiste wijze is besteed. 'The truth is found between the lies'.

Marcel Pheijffer is hoogleraar accountancy aan de universiteiten Nyenrode en Leiden.

Door Marcel Pheijffer >

Meest gelezen

Niemand wil in de Trump Tower wonen

Rabo was 'stomverb dat Oad faillissement aanvroeg

Koolmees loodst arbeidsmarkt door kritische Eerste Kamer

Met dit abonnementstype is het niet mogelijk reacties te plaatsen. U kunt uw abonnement [hier](#) upgraden.